

‘Merck toch hoe sterck’

Ontwerp	Niko de Wit
Materiaal:	cortenstaal
Afmetingen:	230 cm hoog, 620 cm lang en 200 cm breed
Jaar:	2000-2002
Plaats:	Burgemeester Stulemeijerlaan, Bergen op Zoom

Inleiding

Bergen op Zoom heeft een bewogen krijgskundige historie en is, zeker na de uitvoering van de verdedigingswerken van Menno van Coehoorn, een roemrijk voorbeeld van vestingbouwkunde. De titel van het beeld is ontleend aan het vrijheidslied dat de dichter-zanger Valerius componeerde nadat Spinola het maandenlange beleg van de stad in 1622 had opgeheven.

‘Merck toch hoe sterck’

De vormen en volumes van verdedigingswerken fascineren De Wit al langere tijd, vooral door hun bijna abstracte maar vooral doelmatige eenvoud. Ook in het beeld voor Bergen op Zoom komen dergelijke vormen terug, bijvoorbeeld in het profiel van de dwarsdoorsnede, dat de vorm heeft van een lunette. Formeel gesproken gaat het bij dit beeld om een geabstraheerde, doorkliefde huisvorm, drie maal herhaald en volgens een mathematische regel verkleind en verschoven, zodat een getrapte beeld ontstaat.

Er loopt een gang of tunnel in de lengte door het beeld, eveneens trapsgewijs verspringend, zoals bevoorradingsgangen in een bolwerk. De huisvorm verwijst naar het wonen binnen beschermende muren, terwijl het gehele beeld ook opgevat kan worden als een verdedigingswerk met schietgat of als uitkijkpost.

Evenals in de meeste van De Wit zijn beelden, speelt ook hier het spel met het fysieke evenwicht een belangrijke rol. De twee verkleinde delen van het beeld zijn omhoog gebracht ten opzichte van de grootste huisvorm, zodat zij zich in een verfijnde balans boven het maaiveld verheffen en lijken te gaan zweven.

De afmetingen zijn zodanig gekozen, dat de beschouwer door de getrapte doorgang heen kan kijken. Bovendien treedt er van verschillende standpunten een perspectivische illusie op: gezien vanaf de ene kant lijken de repeterende vormen zich sterker te verkleinen dan in werkelijkheid het geval is, van de andere kant gezien lijken de vormen in afmeting juist meer naar elkaar toe te groeien.

Verrekijker, ravelijn of bastion, huis of verdedigingswapen, het beeld is op meerdere manieren verweven met de omgeving, zowel waar het gaat om de plaatsing in de openbare ruimte aan de noordrand van de stad, vlakbij een van de drie belangrijkste uitvalspoorten uit vroeger tijden, als om de historische connotatie.

Chris Bergman